

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาประวัติศาสตร์สตรีไทยในทางกฎหมายนั้นนับเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะกฎหมายเปรียบเสมือนกระจกเงาส่องสะท้อนให้เห็นความเป็นไปของสังคมในแต่ละยุคได้เป็นอย่างดี และเพื่อช่วยให้สังคมในปัจจุบันทราบประวัติความเป็นมาในอดีตเพื่อพัฒนาตัดแปลงข้อดีหรือข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยที่แปรเปลี่ยน จึงนำมาสู่การศึกษาสิทธิและเสรีภาพของสตรีในทางกฎหมายของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศทางตะวันตกในช่วงเวลาหนึ่งภายใต้ระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และผลจากการศึกษามีดังจะกล่าวถึงต่อไปนี้

แนวความคิดในทางทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายสิทธิและเสรีภาพของมนุษย์ อันได้แก่ ทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติ ทฤษฎีกฎหมายบ้านเมือง หลักความเสมอภาค หลักการจำกัดสิทธิและเสรีภาพและหลักการของสิทธิมนุษยชนประกอบกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายของต่างประเทศและประเทศไทยในช่วงเวลาที่ทำการศึกษานั้น ทำให้เห็นถึงการให้ความสำคัญแก่สิทธิและเสรีภาพของสตรีในประเทศต่าง ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญอันเป็นที่มาแห่งการรับรองสิทธิและเสรีภาพให้แก่สตรีไว้ในบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพิ่มเติมเพื่อให้สตรีมีสถานะเทียบเท่าหรือทัดเทียมกับเพศชายในสังคม อนึ่งสิทธิและเสรีภาพของสตรีที่กฎหมายให้การรับรองนั้นนับว่าเป็นทั้ง "สิทธิธรรมชาติ" (Natural Rights) ของการเป็นมนุษย์ กล่าวคือ เป็นสิทธิเสรีภาพที่เกิดมาพร้อมกับความเป็นมนุษย์ในฐานะเป็นสิ่งที่คู่กับกฎหมายธรรมชาติ (Natural Law) ไม่มีผู้ใดหรือสิ่งใดมาพรากไปจากความเป็นมนุษย์ไปได้ นอกจากนั้น ยังเป็นสิทธิที่เป็นกฎหมายเทคนิคที่เกิดขึ้นจากการบัญญัติกฎหมายของสำนักกฎหมายบ้านเมืองเพื่อให้การรับรองสิทธิเสรีภาพที่นอกเหนือจากสิทธิที่มีมาแต่ธรรมชาติของมนุษย์เพิ่มเติมอีกด้วย

การถ่ายทอดแนวความคิดเรื่องสิทธิและเสรีภาพของสตรีได้รับการถ่ายทอดไปพร้อม ๆ กับสิทธิและเสรีภาพของมนุษย์โดยผ่านทางบรรดานักปราชญ์ไปสู่ผู้ปกครองและประชาชน จนต่อมาทำให้เกิดปฏิกิริยาเพื่อต่อต้านและจำกัดอำนาจของพระมหากษัตริย์และผู้มีอำนาจปกครองดังจะเห็นได้จากการปฏิวัติหรือการเรียกร้องอิสรภาพและสิทธิเสรีภาพเพื่อให้เกิดการคุ้มครองสตรีทั้งในด้านแรงงานและสวัสดิการในประเทศต่าง ๆ เช่น ขบวนการเรียกร้องความยุติธรรมระหว่างเพศในประเทศฝรั่งเศสเพื่อให้ได้มาซึ่งสถานะทางเศรษฐกิจ สังคมและทางการ

เมืองแก่สตรี การเรียกร้องสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่สตรีของประเทศอังกฤษ และการเรียกร้องสิทธิในการทำงานและรับรองสภาพการทำงานของสตรีให้ดียิ่งขึ้นของสตรีประเทศสหรัฐอเมริกา จึงอาจกล่าวได้ว่าสิทธิและเสรีภาพของสตรีในกลุ่มประเทศทางตะวันตกในช่วงปี ค.ศ.1851 – 1932 (พ.ศ. 2394 – พ.ศ.2475) อันได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษและประเทศฝรั่งเศสนั้นเริ่มมีพัฒนาการรับรองสิทธิเสรีภาพให้แก่ประชาชนโดยทั่วไปก่อน และค่อย ๆ เพิ่มเติมสิทธิและเสรีภาพเฉพาะด้านมากขึ้นโดยเฉพาะสิทธิและเสรีภาพของสตรี สาเหตุหนึ่งอาจเกิดจากการเรียกร้องของสตรีและประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในประเทศทางตะวันตกเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่สตรีให้ทัดเทียมเพศชายทั้งในทางสังคมและในทางกฎหมาย

โครงสร้างทางชนชั้นของสตรีถูกจัดแบ่งออกเป็น 2 ชั้น ซึ่งได้แก่ สตรีชนชั้นสูง และสตรีชนชั้นสามัญหรือสตรีชนชั้นต่ำ แต่ต่อมาเมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลง ชนชั้นของบุคคลได้สลายตัวลงทำให้ไม่เกิดการแบ่งแยกคนในสังคมออกเป็นชนชั้นในทางกฎหมาย ส่งผลให้บุคคลทั้งเพศชายและหญิงได้รับความเสมอภาคกันภายใต้กฎหมายและยังทำให้กฎหมายที่ประกาศใช้มีความเป็นเอกภาพ (unity) กล่าวคือ กฎหมายที่ประกาศสามารถใช้อย่างบังคับกับทุกคน โดยไม่มีการแบ่งแยกชนชั้น อย่างไรก็ตาม การยกเลิกระบบชนชั้นของบุคคลในทางกฎหมายก็ยังคงต้องมีพัฒนาการเพิ่มเติมเพื่อให้บุคคลในสังคมทั้งชายและหญิงได้รับความเสมอภาคภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายอย่างแท้จริง และจากการศึกษาบทบัญญัติแห่งกฎหมายในประเทศไทย ในช่วงพ.ศ.2394 – 2475 พบว่าภายหลังการประกาศยกเลิกชนชั้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังคงมีกฎหมายบางเรื่องที่มีผลบังคับเฉพาะกับคนภายในราชสำนักซึ่งกฎหมายมอบให้เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ที่จะควบคุมดูแลไพร่พลหรือพระญาติของพระองค์

ผู้วิจัยแบ่งแยกประเภทของสิทธิเสรีภาพของสตรีออกเป็น 2 ประเภท คือ "สิทธิเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย" ประเภทหนึ่งและ "สิทธิเสรีภาพในทางเศรษฐกิจและสังคม" อีกประเภทหนึ่ง ผลจากการศึกษาพบว่าสตรีไทยในระยะก่อตั้งประเทศตั้งแต่สมัยสุโขทัยมาได้รับสิทธิเสรีภาพที่มากกว่าหรือใกล้เคียงประเทศตะวันตกในช่วงเวลาเดียวกัน โดยมากบทบัญญัติแห่งกฎหมายได้ให้ความคุ้มครองแก่สตรีไทยเนื่องจากผู้บัญญัติกฎหมายมองว่าสตรีเป็นเพศที่อ่อนแอกว่าและถูกเอารัดเอาเปรียบจากเพศชายได้ง่ายจึงไม่น่าแปลกใจหากพบบทบัญญัติของกฎหมายที่ให้สิทธิเสรีภาพรวมถึงสิทธิพิเศษต่างๆ แก่สตรีมากกว่าชาย เหตุผลที่

สนับสนุนให้เห็นว่าสิทธิเสรีภาพของสตรีไทยได้รับการรับรองจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายและสิทธิเสรีภาพในทางเศรษฐกิจและสังคม คือ

1. การรับเอาอิทธิพลทางพุทธศาสนาที่ถือว่าทุกคนเกิดมาเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง สิ่งเดียวที่ทำให้แต่ละคนแตกต่างกันได้แก่ "กรรม" ที่ติดตัวแต่ละบุคคล จากหลักความเชื่อดังกล่าวนี้ส่งผลให้ประเทศไทยรับแนวความคิดดังกล่าวและนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิตจนหลักนี้ได้กลายเป็นธรรมเนียมความเชื่อที่ว่าแต่ละคนมีกรรมที่ต่างกัน จากแนวความเชื่อนี้ส่งผลให้ผู้บัญญัติกฎหมายยังคงให้สิทธิเสรีภาพแก่สตรีไทยแม้ว่าจะได้รับแนวความคิดปีติราชาจากอิทธิพลเขมรเข้ามาเปลี่ยนแปลงสังคม นอกจากอิทธิพลของพุทธศาสนาแล้วยังมีปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดทางกฎหมายเพื่อรับรองและคุ้มครองแก่สิทธิเสรีภาพของสตรีไทย ได้แก่ ความล้าสมัยและความบกพร่องของกฎหมายดั้งเดิมของไทยประกอบกับการรับอิทธิพลทางกฎหมายจากประเทศทางตะวันตกเข้ามาเปรียบเทียบจึงทำให้เกิดการพัฒนาสิทธิและเสรีภาพของสตรีไทยโดยการแก้ไขกฎหมายต่าง ๆ ในลักษณะที่เป็นการกระจายตัวเพื่อให้เกิดการปฏิบัติหรือมีผลบังคับได้อย่างแท้จริงไม่ใช่เพียงกฎหมายที่มีผลเป็นเพียงลายลักษณ์อักษรเท่านั้น

2. ทศนคติของผู้ปกครองประเทศซึ่งก็คือพระมหากษัตริย์ของไทยแต่ละพระองค์ที่ทรงมีพระอัจฉริยภาพและมีสายพระเนตรที่กว้างไกลที่ทรงเปิดรับแนวความคิดแบบเสรีนิยมตะวันตก รวมถึงการติดต่อแลกเปลี่ยนความรู้จากตะวันตกในด้านต่างๆ อันหลากหลายส่งผลให้พระมหากษัตริย์ของไทยเริ่มปรับเปลี่ยนประเทศให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลกเพื่อป้องกันการคุกคามจากชาติมหาอำนาจทางตะวันตกอีกทางหนึ่งทำให้พระมหากษัตริย์แต่ละพระองค์ทรงปรับปรุงกฎหมายด้านต่าง ๆ เพื่อมอบสิทธิเสรีภาพให้แก่สตรีตามแนวทางของกฎหมายสมัยใหม่เพิ่มเติมขึ้นกว่าที่ผ่านมา

จากการศึกษายังพบว่า "ที่มา" ของการรับรองสิทธิเสรีภาพให้แก่สตรีอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมชัดเจนตามหลักการของกฎหมายสมัยใหม่นั้นเกิดขึ้นจากการต่อสู้เรียกร้องของกลุ่มสตรีทางตะวันตกที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากสังคมและทางกฎหมายภายหลังที่ประเทศทางตะวันตกพัฒนาประเทศเพื่อเข้าสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรมเป็นเหตุให้สตรีตะวันตกต้องออกมาใช้แรงงานเพื่อการยังชีพทำให้สตรีเหล่านี้ถูกกดขี่ ขูดรีด หรือถูกกระทำทารุณกรรมจากนายจ้างและยังได้รับค่าตอบแทนที่น้อยจนไม่เพียงพอต่อการยังชีพ จากสภาพปัญหานี้ทำให้พบว่าสภาพของสังคมของตะวันตกมีความแตกต่างจากสภาพสังคมของประเทศไทย กล่าวคือ เนื่องจากสภาพสังคมของไทย

ซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรมดังนั้นทั้งชายและหญิงต่างก็ต้องช่วยกันทำงานให้เกิดผลสูงสุดอยู่แล้ว นอกจากนั้นเวลาที่เพศชายต้องเข้ารับราชการเป็นทหารเพศหญิงจึงมีบทบาทในการหาเลี้ยงครอบครัว จากสภาพของสังคมดังกล่าวของไทยจึงไม่ทำให้สตรีรู้สึกว่าเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต ดังนั้นสตรีไทยจึงไม่ได้เรียกร้องให้รัฐต้องออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของสตรีให้เท่าเทียมกับเพศชายเหมือนประเทศทางตะวันตก ดังนั้นที่มาของสิทธิเสรีภาพของสตรีไทยจึงเกิดจากการพระราชทานหรือเกิดจากการมอบสิทธิและเสรีภาพให้แก่ประชาชนของพระมหากษัตริย์ไทย

ในการพิจารณาเปรียบเทียบว่าสิทธิและเสรีภาพในช่วงเวลาใดมีมากน้อยกว่ากันนั้นไม่อาจจะนำมาพิจารณาเปรียบเทียบ สิทธิและเสรีภาพแต่ละสมัยจะมีมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับสังคมในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน การจะสรุปว่าสิทธิและเสรีภาพสมัยไหนมีมากมีน้อยกว่ากันย่อมไม่อาจทำได้ เพราะสิทธิและเสรีภาพในสังคมสมัยหนึ่งย่อมเพียงพอและกับสังคมสมัยนั้นแต่อาจไม่พอเพียงในอีกสมัยหนึ่งก็ได้ และจากการศึกษาบทบัญญัติแห่งกฎหมายภายใต้การปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของไทยพบว่าสิทธิและเสรีภาพของสตรีไทยได้รับการรับรองในลักษณะที่เพิ่มมากขึ้นและการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของสตรีก็เริ่มลดลงคงเหลือแค่เพียงสิทธิบางอย่างที่อาจจะไม่เหมาะสมที่จะให้สตรีได้รับภายในสังคมในขณะนั้น สามารถสรุปผลการศึกษาออกมาให้เห็นพัฒนาการรับรองสิทธิสตรีไทยที่เพิ่มขึ้นดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) ได้ประกาศกฎหมายที่เกี่ยวกับสตรีทำให้สิทธิและเสรีภาพของสตรีไทยเริ่มพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม เริ่มด้วยการปฏิรูปทางสังคมเพื่อรองรับต่อการพัฒนาสิทธิและเสรีภาพในประเทศไทย นอกจากนั้นพระองค์ยังทรงประกาศกฎหมายเพื่อให้สิทธิและเสรีภาพแก่สตรีเพิ่มเติมมากขึ้น ที่สำคัญคือ การมอบสิทธิในการเลือกคู่ครองให้แก่สตรีที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป นอกจากนั้นพระองค์ยังทรงมอบสิทธิให้แก่สตรีในราชสำนักให้ทูลลาออกไปแต่งงานใหม่ได้ และการแก้ไขกฎหมายมรดกเพื่อมอบประโยชน์ให้แก่สตรีผู้ซึ่งเป็นภรรยาให้ได้รับสิทธิในทรัพย์มรดก รวมถึงการออกกฎหมายเพื่อให้สิทธิและเสรีภาพในชีวิตร่างกายแก่สตรีไม่ให้ถูกขายโดยที่เจ้าตัวไม่สมัครใจ หนึ่งในรัชสมัยของพระองค์นับเป็นก้าวแรกที่ทำให้สตรีได้รับสิทธิในการศึกษาอย่างเสมอภาคกับเพศชายโดยเฉพาะการศึกษาในภาษาต่างประเทศที่เป็นความรู้ที่แปลกใหม่สำหรับคนในยุคสมัยนั้น

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายและบ้านเมืองเป็นอย่างมากทั้งในด้านการปกครอง เศรษฐกิจ และ

ขนบธรรมเนียมประเพณี ดังที่เห็นได้จากการประกาศยกเลิกระบบไพร่และระบบทาสและทรงให้มีการชำระกฎหมายทุกฉบับให้ทันสมัยขึ้นเพื่อรองรับสิทธิเสรีภาพของประชาชน สิทธิและเสรีภาพที่สตรีได้รับเพิ่มเติมขึ้นในช่วงเวลาของพระองค์ได้แก่ สิทธิในชีวิตและร่างกายจากการกระทำผิดทางเพศและสิทธิในการสมรสกับชาวต่างชาติเพิ่มเติมขึ้น รวมถึงสิทธิในทรัพย์สินของสตรีจากกฎหมายครอบครัวเรื่องสินสอดของหมั้น

ส่วนสิทธิที่สำคัญในช่วงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงประทานให้แก่สตรี ได้แก่ "สิทธิในการเมืองการปกครอง"จากการแต่งตั้งให้สมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรีพระบรมราชินีขึ้นเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในขณะที่พระองค์เสด็จประพาสยังต่างประเทศ

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) ในรัชสมัยของพระองค์ทรงปฏิรูปประเทศเพื่อให้พร้อมรับกับระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยด้วยการจัดตั้ง "ดุสิตธานี" เมืองสมมุติขึ้นในบริเวณพระราชวังดุสิต นอกจากนี้พระองค์ยังทรงพระราชทานิพนธ์บทความเพื่อส่งเสริมระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยอีกทางหนึ่ง ในรัชสมัยของพระองค์ได้ทรงมอบสิทธิให้แก่สตรีเพิ่มเติมจากพระมหากษัตริย์องค์ก่อน ๆ ได้แก่ สิทธิของสตรีในครอบครัว สิทธิและเสรีภาพในการศึกษาที่บังคับให้เด็กชายและเด็กหญิงต้องเข้าเรียนทุกคน ทำให้ทั้งชายและหญิงต่างก็ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเสมอภาคกัน นอกจากนี้ในรัชสมัยของพระองค์ยังได้มอบสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพให้แก่สตรีในอาชีพที่หลากหลายขึ้น เช่น อาชีพนักเขียน นักหนังสือพิมพ์ อาชีพทนายความหรืออาชีพครู เป็นต้น

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) ในรัชสมัยของพระองค์ประสบกับสภาพปัญหาภาวะเศรษฐกิจเสื่อมโทรมทำให้เป็นปัญหาต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ทั้งการจัดทำบริการสาธารณะและการจัดบริหารการปกครอง ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการรับรองสิทธิและเสรีภาพให้แก่สตรีเพิ่มเติม โดยสิทธิและเสรีภาพของสตรีที่ได้รับการรับรองหรือส่งเสริมในรัชสมัยของพระองค์ยังมีเพียงสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายที่เกี่ยวกับความผิดทางเพศจากการชกพาหรือล่อหญิงไปเพื่อการอนาจารหรือข่มเหงทางเพศเท่านั้น อย่างไรก็ตามแม้ในรัชสมัยของพระองค์จะไม่มีกรมอบสิทธิและเสรีภาพให้แก่สตรีเพิ่มเติม พระองค์กลับปฏิบัติตนเพื่อเป็นแบบอย่างเพื่อปลูกฝังค่านิยมในระบบผู้เดียวเมียเดียวโดยทรงมีแต่พระบรมราชินีเพียงพระองค์เดียวเท่านั้น

เมื่อประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 พัฒนาการของสิทธิเสรีภาพของสตรีไทยได้รับการบัญญัติและรับรองไว้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนขึ้นจากการบัญญัติรับรองไว้ในกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศอันได้แก่ "รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย" ซึ่งบัญญัติให้สตรีได้รับสิทธิและความเสมอภาคเช่นเดียวกับเพศชายทุกประการ โดยเนื้อหาของกฎหมายในรัฐธรรมนูญได้รับรองสิทธิของบุคคลทุกคนให้สามารถใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลจะกระทำมิได้เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพมิได้นอกจากนั้นยังกำหนดว่าบุคคลทุกคนย่อมมีความเสมอภาคกันในทางกฎหมาย ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การจะเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศ เชื้อชาติ อายุ ฯลฯ ไม่อาจกระทำได้ เป็นเหตุให้ต้องมีการแก้ไขกฎหมายหลายฉบับให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เช่น การเปิดโอกาสให้สตรีมีสิทธิในทางการเมืองเท่ากับชายในการมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งรวมถึงการลงเป็นผู้สมัครได้หรือการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงทำงานในอาชีพที่หลากหลายขึ้น เช่น อาชีพผู้พิพากษา อัยการ ปลัดอำเภอ หรือเปิดโอกาสให้สตรีมีโอกาสในการได้เลื่อนยศถึงชั้นนายพลได้เช่นเดียวกับเพศชายหากมีความรู้ความสามารถเพียงพอ การแก้ไขบทบัญญัติแห่งกฎหมายครอบครัวในเรื่องเหตุแห่งการหย่าร้าง การแก้ไขกฎหมายเพื่อให้สิทธิแก่สตรีในการเลือกใช้ค่านำหน้านาม หรือการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศซึ่งกฎหมายเปิดช่องให้สามีข่มขืนภรรยาได้ แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนถ้อยคำในบทบัญญัติใหม่ให้ครอบคลุมและอุดช่องโหว่ไม่ให้สามีข่มขืนภรรยาตลอดจนการข่มขืนระหว่างเพศเดียวกันก็ทำไม่ได้ เป็นต้น จึงพิจารณาได้ว่าสิทธิและเสรีภาพของสตรีในทางกฎหมายมีพัฒนาการและเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปภายใต้สถานการณ์ของสังคมที่เจริญขึ้น แม้กฎหมายจะพัฒนาและรับรองสิทธิของสตรีไทยให้มีความเสมอภาคกับเพศชายไว้รัฐธรรมนูญแล้ว อย่างไรก็ตามยังคงมีกฎหมายบางเรื่องหรือบางมาตราที่สิทธิสตรียังคงไม่ได้รับการแก้ไขให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ เช่น กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.2477

- มาตรา 4 วรรค 2 บัญญัติว่า "ภายใต้บังคับแห่งมาตรา 5 (2) สามีมีสิทธิฟ้องคดีอาญาแทนภรรยาได้ ต่อเมื่อได้รับอนุญาตโดยชัดแจ้งจากภรรยา"

- มาตรา 5 (2) บัญญัติว่า "ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภรรยาเฉพาะ

แต่ในความผิดอาญา ซึ่งผู้เสียหายถูกทำร้ายถึงตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจะจัดการเองได้”

จากบทบัญญัติดังกล่าวพบว่าตามความในมาตรา 4 นั้นยังคงเป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิของสตรีผู้ซึ่งเป็นภรรยาหากสามีของตนถูกทำร้ายถึงตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจะจัดการเองได้ ภรรยาไม่มีสิทธิฟ้องคดีอาญาแทนสามีได้แม้จะได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้งจากสามีแล้วก็ตาม ดังนั้นจึงเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไขกฎหมายให้สตรีและบุรุษมีความเสมอภาคอย่างแท้จริงทั้งในทางกฎหมายและในทางสังคม

จากสถานะของสิทธิและเสรีภาพของสตรีที่ได้รับการรับรองให้มีความเสมอภาคทัดเทียมกับเพศชายก่อให้เกิดผลดีต่อสังคมในด้านต่าง ๆ เช่น

- ด้านเศรษฐกิจ ทำให้ประเทศมีศักยภาพด้านแรงงานเพิ่มขึ้น และยังเป็นการใช้ทรัพยากรมนุษย์ทั้งเพศชายและหญิงได้อย่างสูงสุด
- ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เมื่อประเทศไทยให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิสตรีให้เสมอภาคกับเพศชาย ทำให้ประเทศไทยสามารถเข้าเป็นสมาชิกขององค์กรระหว่างประเทศและเป็นที่ยอมรับจากนานาชาติจากการไม่เลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อเพื่อนมนุษย์
- ด้านจิตวิทยาของบุคคลในสังคม การมอบสิทธิให้แก่สตรีส่งผลให้ผู้คนในสังคมปรับเปลี่ยนความคิดในด้านที่ลบต่อสตรีลงจนในที่สุดความแตกต่างระหว่างชายกับหญิงในทางกฎหมายจึงลดน้อยลง สิ่งเหล่านี้ส่งผลทางจิตวิทยาให้สตรีกล้าแสดงออกมากขึ้นและก้าวเข้ามามีบทบาทในด้านสังคมต่าง ๆ เพิ่มขึ้นในการทำกิจกรรมหรือการประกอบอาชีพที่หลากหลายกว่าที่ผ่านมา ผลที่ตามมาคือการก้าวเข้ามาของสตรีก่อให้เกิดแนวความคิดที่แตกต่างจากแนวคิดเดิม ๆ ทำให้งานมุมมองมรภาพหลากหลาย ส่งผลให้สังคมและประเทศเจริญก้าวหน้าได้ดีขึ้นจากการระดมความคิด

อย่างไรก็ดี แม้ในรัฐธรรมนูญจะให้การรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยนิตินัยนี้มิได้หมายความว่าโดยพฤตินัยหรือในทางปฏิบัตินั้นจะไม่มีกีดกันต่อสิทธิและเสรีภาพของสตรี เนื่องจากทัศนคติต่อสตรีของคนในสังคมยังคงไม่เปลี่ยนแปลงไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ได้รับการแก้ไข ตรงกันข้ามคนในสังคมยังคงมองและปฏิบัติต่อสตรีเป็นชนชั้นสองหรือ

เป็นข้างเท่าหลังจากเพศชายเช่นเดิม นำมาซึ่งการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพให้แก่สตรีอย่างแท้จริงเพื่อต่อต้านทัศนคติที่ไม่เป็นธรรมต่อสตรีจนทำให้กฎหมายที่เคยมีมาแต่เดิมสามารถบังคับใช้ได้จริงหรือทำให้เกิดการบัญญัติกฎหมายเพื่อรับรองสิทธิเสรีภาพให้แก่สตรีมากขึ้นตามมา ดังนั้นข้อสำคัญที่ต้องพยายามขจัด คือ อคติหรือแนวความเชื่อเก่า ๆ ที่มองว่าเพศหญิงมีความสามารถน้อยกว่าเพศชายส่งผลให้เจ้าหน้าที่บ้านเมืองบางคนหรือบางกลุ่มที่ยังคงมีทัศนคติในทางลบต่อสตรีไม่ได้ปฏิบัติตามหลักการที่ว่าทุกคนจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคกัน นอกจากนั้นสตรีต้องพยายามลบแนวความคิดและความเชื่อเดิม ๆ ให้หมดไปพร้อมกับการพัฒนาศักยภาพของตนเองมีอยู่ในตัวให้เป็นที่ประจักษ์แก่คนในสังคมเพื่อให้เกิดการยอมรับจากคนในสังคมอีกทางหนึ่งด้วย